

Kamuoyu ve Türk Dış Politikası Algısı: Selçuk Üniversitesi Örneği¹

Public Opinion and Turkish Foreign Policy Perception: Selcuk University Case

Mehmet BÜYÜKÇİÇEK*

ÖZ

Bu çalışmada 15-22 Mayıs 2016 tarihleri arasında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileriyle internet üzerinden gerçekleştirilen bir anket çalışması ele alınmakta ve bu ankette verilen cevaplar değerlendirilmektedir. Anket çalışmasına 453 katılımcı iştirak etmiştir. Ankette, son dönemlerde Türk dış politikası gündemini meşgul eden konular ele alınmıştır. Bu bağlamda Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği sürecinden Mülteci politikalarına, dost-düşman algısından özgün ve güçlü dış politika uygulamalarına kadar geniş bir yelpazede kamuoyunun algısı ölçülmeye çalışılmıştır. Anket çalışması, Kamuoyu ve Türk Dış Politikası arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak öğrencilerin Türk dış politikasına yönelik tutum ve algıları, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği, Avrupa Birliği'nin tavrı, ABD ve Rusya'ya bakışı, mülteciler konusunda ne yapılması gerektiği gibi konulardaki eğilimlerini saptamayı hedeflemiştir.

ANAHTAR KELİMELER

Türk dış politikası, Avrupa Birliği, Suriye

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi Cilt:19 41.Yıl Özel Sayısı ss.169-179 **Makale Gönderim Tarihi:** 30/09/2016 - **Kabul Tarihi:** 28/12/2016

¹ Bu makale, 3. Uluslararası Çin'den Adriyetik'e Sosyal Bilimler Kongresi'ne sunulan bildirinin güncelleştirilmiş halidir. Bu çalışmada Kadir Has Üniversitesi, Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması, Kantitatif Araştırma Raporu, İstanbul, 27 Mayıs 2015, (<http://www.khas.edu.tr/news/1367>) anket sorularından ve www.surveey.com dan faydalanılmıştır.

* Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, buyukcicek@selcuk.edu.tr

ABSTRACT

In this study, a survey study which was conducted online on the students of Selçuk University Vocational High School of Social Sciences and Faculty of Economics and Administrative Sciences between the dates of May 15-22, 2016 is discussed and the answers give to the questions of that survey are evaluated. 453 participants joined the survey study. In the survey, the issues which have been occupying Turkish foreign policy recently were discussed. Within this context, it was aimed to measure the perception of the society in diversified amount of issues from the process of membership of Turkey for the EU to Immigrant Policies, from the perceptions of friend-enemy to specific and strong foreign policy applications. The survey study aims to determine the attitudes and perceptions among the students related to Turkish foreign policy through revealing the relationship between the Public and Turkish Foreign Policy, the Membership of Turkey at the EU, the attitudes of the members of RU, their opinions about the USA and Russia and how to deal with the issue of immigrants.

•

KEYWORDS

Turkish Foreign Policy, European Union, Syria...

GİRİŞ

Bu çalışmada 15-22 Mayıs 2016 tarihleri arasında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileriyle internet üzerinden gerçekleştirilen bir anket çalışması ele alınmakta ve bu ankette verilen cevaplar değerlendirilmektedir. Anket çalışmasına 453 katılımcı iştirak etmiştir. Ankette, son dönemlerde Türk dış politikası gündemini meşgul eden konular ele alınmıştır. Bu bağlamda Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği sürecinden Mülteci politikalarına, dost-düşman algısından özgün ve güçlü dış politika uygulamalarına kadar geniş bir yelpazede kamuoyunun algısı ölçmeye dönük 12 soru sorulmuştur. Anket çalışması, Kamuoyu ve Türk Dış Politikası arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak önlisans ve lisans öğrencilerinin Türk dış politikasına yönelik tutum ve algıları, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği, Avrupa Birliği'nin tavrı, ABD ve Rusya'ya bakışı, mülteciler konusunda ne yapılması gerektiği gibi konulardaki eğilimlerini saptamayı hedeflemiştir.

Araştırmanın amacı, Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin Türk dış politikasına olan bakış açısını ortaya koymak ve dış politika ile ilgili konularda yaklaşımlarını saptamaktır. Önceden hazırlanmış soru formları net aracılığıyla öğrenciler tarafından cevaplandırılması istenmiştir. Anket çalışmasında kantitatif araştırma yöntemi kullanılmış olup örneklem seçiminde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrenci görüşlerinden yararlanılmıştır.

Amaç	Araştırmanın amacı: Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin Türk dış politikasına olan bakış açısını ortaya koymak ve dış politika ile ilgili konularda yaklaşımlarını saptamak	
Yöntem	Araştırma yöntemi	Kantitatif araştırma
	Veri toplama tekniği	Önceden hazırlanmış soru formuna bağlı net aracılığıyla anket yöntemi
Örneklem	18 yaş ve üzeri Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri	
Takvim	Saha Çalışması	15 Mayıs 2016-22 Mayıs 2016
	Veri Kontrol ve Analizi	23 Mayıs 2016-30 Mayıs 2016
	Raporlama	31 Mayıs 2016- 6 Haziran 2016

ANKET SORULARI ve DEĞERLENDİRME**Sizece son dönemde (2014-2016) Türk Dış Politikası'nın öncelikli gündem maddesi nedir?**

Seçenekler	Oran(%)	Sayı
Terörle mücadele	51,49	276
Suriye sorunu	18,28	98
AB ile ilişkiler	16,23	87
IŞID tehdidi	12,31	66
İsrail ile ilişkiler	1,30	7
Ermenistan ile ilişkiler	0,37	2

Ankete katılanların %51,49'u "Terörle mücadele", %18,28'i "Suriye sorunu", %16,23'ü "AB ile ilişkiler", %12,31'i "IŞID tehdidi", %1,30'u "İsrail ile ilişkiler", %0,37'si ise "Ermenistan ile ilişkiler" yanıtını vermiştir. Türkiye'de Çözüm Süreci olarak da adlandırılan PKK terörüyle mücadelenin HDP'nin 7 Haziran 2015 seçimleri sonrası kullandığı terör örgütü lehine sert söylemleri ile sona ermesi, ardından 20 Temmuz Suruç'ta yaşanan bombalı saldırı, Ankara'daki Merasim Sokak'taki bombalı saldırı vs. sonrası Hükümetin 2015 yılının ikinci yarısında başlattığı yeni terörle mücadele konseptinin ve sürecinin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Sizece daha güçlü bir Türk dış politikası için aşağıdakilerden hangisine ya da hangilerine ağırlık verilmelidir?

Seçenek metni	Oran (%)	Sayı
Diğer ülkelerle siyasi ilişkilerin güçlendirilmesi	28,04	159
Diplomatik ve ekonomik nitelikteki yaptırımlar	25,22	143
Diğer ülkelerle ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesi	24,69	140
Uluslararası kuruluşlarda aktif rol almak	13,93	79
Kamu diplomasisi faaliyetleri	4,4	25
Ülkeler arasında arabuluculuk yapmak	3,7	21

Ankete katılanların %28,04'ü "Diğer ülkelerle siyasi ilişkilerin güçlendirilmesi", %25,22'si "Diplomatik ve ekonomik nitelikteki yaptırımlar", %24,69'u "Diğer ülkelerle ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesi", %13,93'ü "Uluslararası kuruluşlarda aktif rol almak", %4,4'ü "Kamu diplomasisi"

faaliyetleri”, %3,7’si ise “Ülkeler arasında arabuluculuk yapmak” yanıtını vermiştir.

Sizece Türkiye’nin “en yakın dostu” hangi ülkedir?

Seçenek metni	Oran(%)	Sayı
Azerbaycan	60	339
Dostu yoktur	14,51	82
Pakistan	8,14	46
Bosna-Hersek	7,25	41
KKTC	5,84	33
Suudi Arabistan	2,83	16
ABD	0,7	4
Avrupa Birliği	0,53	3
İran	0,17	1

Ankete katılanların %60’ı “Azerbaycan”, %14,51’i “Dostu yoktur”, %8,14’ü “Pakistan”, %7,25’i “Bosna-Hersek”, %5,84’ü “KKTC”, %2,83’ü “Suudi Arabistan”, %0,7’si “ABD”, %0,53’ü “Avrupa Birliği”, %0,17’si ise “İran” yanıtını vermiştir. Ankete katılanların yüzde 60’ının Azerbaycan yanıtını, Kadir Has Üniversitesi “Türk dış politikası Kamuoyu Algıları Araştırması” 2016 yılı anketinde de yüzde 59,3’ünün Azerbaycan yanıtını vermesi kamuoyunda Azerbaycan’ın dost bir ülke olduğu görüşünü desteklemiştir. (<http://www.khas.edu.tr/news/1367>)

Sizece en çok hangi ülke veya ülkeler Türkiye’ye tehdit oluşturmaktadır?

Seçenekler	Oran(%)	Sayı
İsrail	37,72	289
ABD	27,54	211
Suriye	13,44	103
Ermenistan	11,87	91
İran	6,13	47
Irak	3,26	25

Ankete katılanların %37,72’si “İsrail”, %27,54’ü “ABD”, %13,44’ü “Suriye”, %11,87’si “Ermenistan”, %6,13’ü “İran”, % 3,26’sı ise “Irak” yanıtını vermiştir.

Sizce Türkiye dış politikasını yürütürken hangi ülke ya da ülkelerle birlikte hareket etmelidir?

Seçenekler	Oran(%)	Sayı
Müslüman ülkeler	34,25	211
Türki Cumhuriyetler	18,5	114
Azerbaycan	17,37	107
Tek başına yürütmelidir	16,72	103
ABD	6,49	40
AB	5,35	33
Rusya	1,29	8

Ankete katılanların %34,25'i "Müslüman ülkeler", %18,5'i "Türki Cumhuriyetler", %17,37'i "Azerbaycan", %16,72'i "Tek başına yürütmelidir", %6,49'u "ABD", % 5,35'i "AB", %1,29'u ise "Rusya" yanıtını vermiştir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olmasını istiyor musunuz?

Seçenekler	Oran(%)	Sayı
Hayır	45,15	205
Evet	28,63	130
Kararsızım	26,21	119

Ankete katılanların %45,15'i "Hayır", %28,63'ü "Evet", %26,21'i ise "Kararsızım" yanıtını vererek yaklaşık her 2 kişiden 1'inin Avrupa Birliği üyeliğine sıcak bakmadığı görülmüştür.

Sizce Avrupa Birliği Türkiye'ye karşı güvenilir ve samimi davranıyor mu?

Seçenekler	Oran(%)	Sayı
Hayır	84,44	380
Fikrim yok	13,55	61
Evet	2	9

Ankete katılanların %84'ü Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye güvenilir ve samimi davranmadığını, %2'si güvenilir ve samimi davrandığını, %13,55'i ise fikir beyan etmemiştir. Bunda büyük oranda Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye çifte standart uygulaması ve müzakere sürecindeki belirsizlikle rol oynamakta olup Birliğe olan güven ve inanç azalmaktadır. Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin "Kamuoyu ve Türk Dış Politikası"(2010 Ocak) anketinde de %83,9'luk kısım da aynı yanıtı vermiştir. (<http://ataum.ankara.edu.tr/anket.pdf>)

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinin engellendiğini düşünüyor musunuz?

Seçenek metni	Oran (%)	Sayı
Evet engelleniyor	90	405
Hayır engellenmiyor	10	45

Ankete katılanların %90'ı "Evet engelleniyor", %10'unu da "Hayır engellenmiyor" yanıtını vererek Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin üyeliği konusunda bir önceki anket sorusunu teyit eder nitelikte güvenilir ve samimi olmadığını dile getirmiştir. Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği hakkında gerek Türk gerekse Avrupa kamuoyunun önündeki sıkıntılarının başında önyargıların geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Avrupa Birliği üyelerinin Türkiye'ye karşı önyargısı Türkiye'de Birliğe yönelik ilginin azalmasına neden olmaktadır. (http://www.kas.de/wf/doc/kas_35820-1522-12-30.pdf?131023094810)

Rusya ile Türkiye arasındaki ilişkileri nasıl tanımlarsınız?

Seçenek metni	Oran (%)	Sayı
Sorunlar vardır.	63,42	307
Düşmancadır.	23,96	116
Ne işbirliği ne de sorun vardır.	5,99	29
İşbirliği vardır.	5,37	26
Çok yakın işbirliği vardır.	1,23	6

Ankete katılanların %63,42'si "Sorunlar vardır", %23,96'sı "Düşmancadır", %5,99'u "Ne iş birliği ne de sorun vardır", %5,37'si "İşbirliği vardır", %1,23'ü ise "Çok yakın işbirliği vardır" yanıtını vermiştir. Kadir Has Üniversitesi "Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması" 2016 yılı anketiyle kıyaslandığında her iki ankette de "sorunlar vardır" yanıtı ilk sırada yer almıştır.

Sizce Türkiye Suriye'ye yönelik nasıl bir politika izlemelidir?

Seçenek metni	Oran (%)	Sayı
Tarafsız kalmalı, herhangi bir müdahalede bulunmamalı	25,69	129
Esad yönetimine karşı uluslararası yaptırımlara destek vermeli	22,11	111
Uluslararası askeri müdahale olması halinde destek vermeli	19,12	96
Sadece silahlı mültecilere yardımcı olmalı	15,53	78
Sadece ticari ilişkileri durdurmalı, herhangi bir siyasi veya askeri yaptırım uygulamamalı	10,15	51
Silahlı muhalif güçlere destek olmalı	7,37	37

Anket çalışmasının sonuçlarına göre “tarafsız kalması, herhangi bir müdahalede bulunmaması” gerektiğini düşünenler %25,69'luk oranla en yüksek paya sahiptir. Esad yönetimine karşı uluslararası yaptırımlara destek vermeli diyenlerin oranı %22,11, uluslararası askeri müdahale olması halinde destek vermeli diyenlerin oranı ise %19,12'i olmuştur. Sadece silahsız mültecilere yardımcı olmalı diyenlerin oranı %15,53 olurken silahlı muhalif güçlere destek olmalı diyenlerin oranı %7,37 olmuştur.

Sizce Türkiye mültecilere karşı nasıl bir politika izlemeli?

Seçenek metni	Oran (%)	Sayı
Mülteci alımına son vermeli, daha önce gelmiş olanlar ülkelerine geri gönderilmeli	22,14	126
Tampon bölge oluşturulmalı	20,56	117
Ülkeye gelecek mülteciler için sınır teşkil edecek bir sayı belirlenmeli	19,85	113
Kamplara toplanmalı	15,64	89
İnsanlara sahip çıkılmalı	11,42	65
Mülteci alımına son verilmeli daha önce gelmiş olanlar gönderilmemeli	5,79	33
Sayısı ne olursa olsun mülteciler kabul edilmeli	4,56	26

Ankete katılanların %22,14'ü “mülteci alımına son vermeli, daha önce gelmiş olanlar ülkelerine geri gönderilmeli”, %20,56'sı “tampon bölge oluşturulmalı”, %19,85'i “ülkeye gelecek mülteciler için sınır teşkil edecek bir sayı belirlenmeli”, %15,64'ü “kamplara toplanmalı”, %11,42'si “insanlara sahip çıkılmalı”, %5,79'u “mülteci alımına son verilmeli daha önce gelmiş olanlar geri gönderilmemeli”, %4,56'sı ise “sayısı ne olursa olsun mülteciler kabul edilmeli” yanıtını vermiştir.

Türkiye ile ilişkilerinde ABD'yi nasıl tarif edersiniz?

Seçenek metni	Oran (%)	Sayı
Çıkarıcı ülkedir	37,14	263
Güvenilmez ülkedir	20,48	145
Stratejik ülkedir	16,66	118
Sömürgeci ülkedir	16,24	115
Düşman ülkedir	5,64	40
Askeri müttefikdir	2,96	21
Dost ülkedir	0,84	6

Ankete katılanların %37,14'ü çıkarıcı, %20,48'i güvenilmez, %16,24'ü sömürgeci, %5,64'ü düşman ülke olarak görerek ankete katılanların %79,5'i

ABD'ye ilişkin olumsuz görüş beyan etmiştir. Kadir Has Üniversitesi, Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması, 2016 yılı anketinde de ankete katılanların %67,1'i ABD'ye ilişkin negatif değerlendirmede bulunmuştur. Ankete katılanların %16,66'ı sömürgeci ülke, %0,84'ü ise dost ülke olarak görüş beyan etmiştir.

SONUÇ

Sonuç olarak Türk dış politikasının öncelikli gündem maddelerini %51,49'la "Terörle mücadele", %18,28'le "Suriye sorunu" oluşturmaktadır. Daha güçlü bir Türk dış politikası için diğer ülkelerle siyasi ilişkilerin güçlendirilmesi, diplomatik ve ekonomik nitelikteki yaptırımlar, diğer ülkelerle ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesi yönünde ağırlık bulunmaktadır.

Türkiye'nin en yakın dostu ülke olarak Azerbaycan %60 la en çok oy oranına sahipken bunu %8,14'le Pakistan, %7,25'le Bosna-Hersek, %5,84'le KKTC, %2,83'le Suudi Arabistan, %0,7'le ABD, %0,53'le Avrupa Birliği, %0,17'le İran izlemiştir.

Hangi ülke veya ülkeler Türkiye'ye tehdit oluşturmaktadır? anket sorusunda ilk 5 sırada %37,72'le İsrail, %27,54'le ABD, %13,44'le Suriye, %11,87'le Ermenistan ve %6,13'le İran yer almaktadır.

Türkiye dış politikasını yürütürken hangi ülke ya da ülkelerle hareket etmelidir? anket sorusunda ilk 3 sırada %34,25'le Müslüman ülkeler, %18,5'le Türki Cumhuriyetleri, %17,37'le Azerbaycan yer almaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olmasını istemeyenlerin oranı %45,15, isteyenlerin oranı ise %28,63 olup yaklaşık olarak her 2 kişiden 1'i Avrupa Birliği üyeliğine sıcak bakmamaktadır. Buna bağlı olarak ankete katılanların %84,44'ü Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye karşı güvenilir ve samimi davranmadığını, bir diğer soruda ankete katılanların %90'ı Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinin engellendiğini beyan etmiştir.

Rusya ile Türkiye arasındaki ilişkilerin tanımı konusunda ilk 2 sırada %63,42 ile "sorunlar vardır", %23,96 ile "düşmecedir" yer almaktadır. Suriye'ye yönelik politika konusunda ilk 3 sırada %25,69 ile "tarafsız kalmalı, herhangi bir müdahalede bulunmamalı", %22,11 ile "Esad yönetimine karşı uluslararası yaptırımlara destek vermeli", %19,12 ile "uluslararası askeri müdahale olması halinde destek vermeli" yer almaktadır.

Türkiye'nin mültecilere ilişkin politikasında nasıl bir tavır alması gerektiği konusunda ilk 3 sırada %22,14 ile "mülteci alımına son vermeli, daha

önce gelmiş olanlar geri gönderilmeli”, %20,56 ile “tampon bölge oluşturulmalı”, %19,85 ile “ülkeye gelecek mülteciler için sınır teşkil edecek bir sayı belirlenmeli” yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Arı, Tayyar(1997), Amerika’da Siyasal Yapı, Lobiler ve Dış Politika, Türk, Yunan, Ermeni, İsrail ve Arap Lobilerinin ABD’nin Dış Politikasına Etkileri, İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Arı, Tayyar(2002), Uluslararası İlişkiler Teorileri, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Arıboğan, Deniz Ü. (1998), Kableden Küreselleşmeye Uluslararası İlişkiler Düşüncesi, İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Aydın, Mustafa(2004), Turkish Foreign Policy Framework and Analysis, Ankara: Center for Strategic Research.
- Berber, Engin(2007), Türk Dış Politikası Çalışmaları/Cumhuriyet Dönemi İçin Ulusal Rehber, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gönlübol, Mehmet (1985), Uluslararası Politika: İlkeler, Kavramlar, Kurumlar, Ankara: AÜSBF.
- Karluk, Rıdvan(2008), Avrupa Birliği ve Türkiye, İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Martin, Lenore G. ve Dimitris Keridis(2004), The Future of Turkish Foreign Policy, Cambridge: MIT Press.
- Sezer, Duygu(1972), Kamuoyu ve Dış Politika, Ankara: AÜSBF Yayınları.
- Ülger, İrfan K.(2003), Avrupa Birliği El Kitabı: Kavramlar, Kurumlar, Kişiler, Ankara: Seçkin Yayınları.
- <http://ataum.ankara.edu.tr/anket.pdf>
- <http://www.khas.edu.tr/news/1367>